

תיקוני עירובין

עירובין למעשה
עיון | שימוש | כשרות

מוקד העירובין
בארץ הקודש
054-84-833-20

גליון שאלות הלכתיות

המתחדשות מידי שבוע בבדיקת העירובים השכונתיים

גליון מס' 288
תמוז תשפ"א

אינו בדרגה מספיקה, אם בכלל כשרה, ואנו נאלצים להשיב לשואל שאינו יכול לטלטל כל השבת. במקביל משתדלים לתת לו הדרכה אם אפשר לטלטל לפחות בחצר הפרטית, ואם צריך לתקן משהו, כיצד לעשות אותו כהלכה. לעומת זאת במקומות שהעירוב מסודר כהלכה, אנו שמחים לענות לשואל שמותר לו לטלטל, ושומעים את שמחת השואל לקבל את התשובה החיובית, שבדרך כלל מסיים בתודה רבה על המענה המיוחד.

שיישוב שיעשה שישים עמוד עירוב חדשים

בשבוע זה נסענו למושב בדרום הארץ, באזור מרחבים הסמוך לנתביב, שהרב של המושב הבחין בבעיית שנוצרו בעירוב, עד כדי שחלק ממנו היה חסר לגמרי. לפני כשנה הגענו לשם כדי לערוך תכנית לתיקון העירוב, לרשום היכן צריך להעמיד עמוד חדש, ובאיזה מקום צריך לשנות את קו העירוב כדי לכלול בתים חדשים, וכדי שהחוט לא יעבור על מחסנים שפוסלים את צורות הפתח, ועוד כהנה וכהנה בעיות מגוונות. לאחר שהסתובבנו בשטח שעוד רבות, וערכנו תצלום ברחפן המיוחד, רשמנו את הדברים, ערכנו דו"ח מפורט שהוגש למועצה, והמועצה שלחה את העובדים שלה [עובדי התחזוקה של מקואות קברות ועירובין], ועבדו שם במשך החודשים האחרונים כמה ימי עבודה, והתקינו כשישים עמודים חדשים. השמחה של הרב היתה רבה, שהנה לאחר השקעה גדולה יהיה עירוב תקין למושב שלו. הוא קרא שוב שנבוא לבדוק אם חסר משהו, אולי לא שמו לב לתיקון מסוים, וגם כדי למצוא פתרון לתושב אחד שלא מסכים שהעירוב יעבור בחצרו.

עובדי עירוב שאינם אחראים שיהיה כשר

כשהגענו למושב, קידם אותנו הרב בברכות חמות, והזמין גם את רב המועצה הדתית הג"ר חיים בוקובזה שליט"א לראות את התיקון הגדול התחלנו בסיוור, ראינו מקומות טובים שתוקנו כדון, וראינו גם מקומות שדילגו עליהם, או שעשו רק חצי מהתיקון. כגון, במקום אחד היה רשום לשנות את העירוב שהיה מחובר לעמודי הטלפון, ולהעמיד עמוד חדש. העובדים העמידו עמוד חדש, אבל החוט נשאר מחובר לעמוד הטלפון הישן. או במקום אחר דילגו על חצר אחת, ולא היה בה עמוד. הרב התפלל מאוד על כך, וחיפש סיבה מדוע לא שמו לב, אבל אנחנו לא התעמקנו למצוא למה לא עשו טוב, והתמקדנו רק בהתקדמות הנדרשת.

דיין בהרבה העירוב עם רב המועצה המושב

מכאן ולהבא, ואמרנו לרב שבשביל זה נועדה הביקורת, בשביל זה אנחנו כאן, ללמוד וללמד כיצד לעשות נכון, ומעתה נדע שצריך לפקח על העובדים יותר טוב. העובדים המצויים בעבודות העירוב בישובים שאינם מטעם כשרות מסוימת, אינם לוקחים אחריות על הכשרות, אלא רק ממלאים את הדישה של התקנת צינורות. מבחינתם זה כמו עמודים של תמורות. אנחנו שידעו מהי כשרות, יודעים שכל העירוב היא מערכת אחת, שצריך שכולה תהיה שלימה, ואם חסר חוט אחד או עמוד אחד לא טוב. אין עירוב כלל, אנחנו צריכים לפקח לבדוק, ולאחוז את כל הפרטים ההלכתיים הנדרשים, ולראות שהכל נעשה כהלכה. ואם אין מישהו מוסמך שבדוק ומפקח, אין אפשרות לסמוך על העירוב כלל.

הכנות לקראת המעמד הגדול לבודקי העירובים

דריכות רבה לקראת המעמד הגדול לאחרים על בדיקת העירובים ברחבי הארץ, שיתקיים בעזרת ה' ביום שלישי כ"ו תמוז תשפ"א, בהשתתפות מאות בודקי עירובים, שיבואו לשמוע את דברי מרגן ורבנן שליט"א, יחד עם שיעורים מיוחדים ומתמצתים במגוון נושאים אקטואליים בעבודת הקודש בזמננו. בין הנושאים שידונו בכינוס, הוא נושא השכירות שמעסיק מאוד את האחראים. מה עושים במודעין עילית, ומה עושים בבני ברק. מה ניתן לעשות בשכונות מעורבות, והאם ניתן לסמוך על השכירות מחברת החשמל.

"שומרי מצוותיה" איגוד בודקי העירובים

מקום הכינוס יהיה בבני ברק, באולם החדש שע"י בית כנסת הגדול. הכינוס יחל בעז"ה בשעה 6 אחה"צ, עם דברי הלכה ודברי חיזוק ממורינו הגאון רבי יהודה אריה דינר שליט"א, שמלווה את פעילות מוקד העירוב למעלה מעשר שנים. לאחר מכן ישתתפו רבנים נוספים שיעסקו בנושאים החשובים העומדים על הפרק. פאנל מיוחד על שאלות שיגיעו מאחראים ברחבי הארץ, כל אחד וההתמודדות שלו, השאלות יובאו לרבני העירובים שישבו עליהם בתשובות מחכימות, שיתנו לכל אחראי את האפשרות לעשות את מלאכת הקודש בעילות וברמה גבוהה.

ההשתתפות בכינוס היא לכל מי שמשתתף בבדיקת עירובים שכונתיים. ההרשמה חובה. להרשמה ולקבלת כרטיס כניסה, נא להתקשר לטל' המופיע למטה.

השליחות שלנו בבדיקת העירובים ובנתינת מענה אמין

בימים אלו יש תחושת שליחות כבדה על צוות "מוקד העירוב". עם ישראל יוצא בתקופה הקרובה להתארח במאות ישובים הפרוסים ברחבי הארץ, צימרים, קמפוסים, בתי הארחה, חדרי אירוח, ועוד. לא נדבר על הצורה הנכונה לקיים את הדבר, יש לנו הרבה ערכים תורניים שצריך לשמר אותם גם כשיוצאים מהעיר, ולא לרעות בשדות זרים, מושגים שאחר כך יהיה קשה לנו להתרחק מהם. אבל אין כאן המקום בשורות אלו לעמוד על כך, אלו דברים שכל אדם משכיל, וכל לב מבין, יודע כמה חשוב לא להגיע למצבים אלו, ולמנוע מראש את החיכוך איתם, כתפילתינו בכל יום "ואל תביאנו לידי נסיון". כאן המקום לעמוד על אחד מהנסיגות הגדולים אצל מי שנוסע להיות ביום השבת דוקא, שבו אנו מצויים על שמירת השבת, ואת הצינוי הזה אנו מקיימים באהבה ובמסירות כל הדורות, ודוקא בזה יש דבר שאין לו מודעות, אנשים לא יודעים ליהזר בו כראוי, והוא הטלטול, לקחת חפץ כלשהו ממקום למקום, מבית לרחוב, ולפעמים אפילו לחצר, כאשר העירוב אינו מתוחזק כהלכה. דבר שכרוך ח"ו בחילול שבת ממש.

מוקד העירוב מתאמץ לתת מענה למאות פניות בשבוע אחד, בשאלות שמגיעות על ישובים מהצפון ועד הדרום. ולשם כך יוצאים לבדוק עוד ועוד מקומות, על מנת שנוכל לתת את המידע הנכון כשהציבור מתקשר אלינו בשעת האפס וצריך תשובה מיידית. לא על כל מקום יש לנו מידע, אבל על רוב המקומות המשמשים את הציבור החרדי כבר יש מידע, ומוסיפים להתעדכן עוד ועוד כל שבוע. אך כמובן לא בכל מקום המידע אומר שהמצב טוב, לצערינו יש הרבה ישובים שאנשים מגיעים להתארח בהם והעירוב שלהם

הכינוס הארצי הגדול לרבנים ובודקי עירובים - לחיזוק מערכות כשרות העירובים בארץ הקודש

בעז"ה בחודש זה, יום שלישי, כ"ו תמוז, יתקיים כינוס ארצי לרבנים ובודקי העירובים שמסורים עצמם למען העירובים

בתכנית: התכנסות ודברי פתיחה / משא דברים מרבני עירובין / סוגיות הלכתיות ופתרונותיהן מאחראים במקומות שונים הדרכה לבדיקת חוטי העירוב במכשיר הבקבוק, ומכשיר למדידת תל המתלקט / הקרנת מצגת להסבר התקנה מקצועית, וצורות של קשירת החוט / הצגת מפות של למעלה ממאה עירובים שכונתיים ברחבי הארץ בכינוס ניתן יהיה להשיג: מכשיר למדידת החוט / מכשיר למדידת תל המתלקט / חוטי דיג / מוט טלסקופי / מכשיר גיזום / חוברות וספרים בהלכות האקטואליות בעירובין

לקבלת כרטיס לכינוס - יש להרשם במייל T83320@gmail.com - לפרט - שם, כתובת, טלפון, ומקום העירוב.

או בטל' 055-678-3323 ❖ מקום הכינוס, בבני ברק, באולם שע"י בכנ"ס הגדול, רבי עקיבא 53, מהשעה 6

קו ישיר לשיעורי העירובין של הרב משה אנגלרד שליט"א 073-295-1621 שיעורים יומיים שלוחה 4

החוט שהיה נראה כשר והמצלמה הראתה שלא

מבין הדברים הרבים שעסקנו בישוב הזה, היה עוד דבר אחד שמלמד אותנו על הצורך בפיקוח של מומחה, אדם שיודע את הבעיות המצויות, ועל מה צריך לשים דגש. הגענו לאחת מהחצרות שהיו צריכים לעשות בה שני עמודים חדשים, ואנו רואים שהחוט קשור לעמודים של סככה ישנה, ולא לעמודי עירוב. הרב הסביר שהם דיברו עם בעל החצר, והוא העדיף שלא יוסיפו לו עמודים בתוך החצר, אלא ישתמשו בעמודים שבלא"ה עומדים, ויחברו את החוט לראשיהם. אמרנו לרב שצריך להתקרב לבדוק אם החוט מעל העמוד, אבל הרב אמר שאין צורך, הוא יודע בבירור שהעובד אמר לו כאן שהוא עולה עם סולם ומחבר מעל העמוד, אבל מתוך הנסיון אנו יודעים שבדברים האלה יש בעיות, ולכן דרשנו להתקרב לבדוק. התקרבנו ושוב הרב מראה שזה

למעלה ממש, אבל בהתבוננות כבר שמנו לב שהחוט אינו מעל העמוד. התקרבנו עוד, ופתחנו את המצלמה, העדשה הגדילה את התמונה, עד שכולם ראו בבירור, החוט קרוב מאוד לראש העמוד, אבל הוא שני ס"מ למטה מראשו. ההבדל הקטן הזה, יכול לעשות שכל עבודת העירוב, לא תהיה שווה כלום. אפשר להוסיף שישים עמודים ואפילו מאתיים עמודים, אבל אם חוט אחד אינו מעל העמוד, אין כאן גרידה של כל העירוב, ואסור לטלטל שום חפץ בכל רחובות וחצרות המושב. ארבה המועצה הדתית שיבח מאוד את ההבחנה המדויקת והמומחית, וסיפר על דברים דומים שהוא פגש בעבודתו בפיקוח על ציציית ובכשרות. וגם הרב של המושב שבעצם היה בצער ובפלא על העובד שאמר לו שיקשור מעל העמוד וקשר מהצד, אבל שמח על כך שיש מי שמגיע ומפקח שהעירוב לא יהיה סתם חוטים, אלא יהיה עירוב כשר. ובסיום הבדיקה מסר את המלצתו החמה לכל מקום שרוצה עירוב כשר, שיזמין את מוקד העירוב לפקח על המלאכה.

לא מספיק שהישוב דתי ושיש בו אורחים חרדים

בימים אלו שרבים מבני התורה נוסעים לשבתות לישובי הארץ, אנו חוזרים ומבהירים, כשרות העירוב דורשת הרבה ידע הלכתי וגם ידע פרקטי, ובמקומות רבים נותנים לאדם שלא למד שפיקח על שלימות החוטים, ולאחר זמן מתברר שבאמת היה חוטים אך לא עירוב. ואנשים רבים סומכים שאם בודקים ממילא זה טוב. והמציאות לצערנו אינה כך. יש מקומות שיש בודקים טובים, אבל יש מקומות שהבודק אינו יודע יותר מלקשור חוטים. עלינו להתחזק בנושא זה, ולדעת להימנע מלטלטל במקומות שאיננו יודעים שהבודק מוסמך ע"י אחת מהכשרויות המוכרות לנו.

נביא כאן עוד דוגמא אחת מישוב אחר שעברנו בו בשבוע האחרון. מדובר בישוב דתי ידוע, שכבר הערנו לפני כשנה לאחד מהרבנים שגרים בישוב, על הצורך להחליף את הבודק, כי הוא לא יודע את ההלכות הפשוטות. קראנו לבדוק יחד עם הרב, והראינו להם מקום אחד שלא היה כשר, והבודק לא הבין מה רוצים ממנו, מה הבעיה שהחוט קשור בצד. אך למרבה הצער השאירו אותו על מלאכתו, והשבוע הגענו לישוב לראות אם משהו השתנה, ועדיין נשאר אותו דבר.

הטעות המצויה בקשירת החוט לעמודי תאורה

אחד מהדברים הבעייתיים ביותר שיש שם, הוא דבר שמי שישמע סתם או יראה, יחשוב שהוא כשר, אבל כל מי שישמע איך להסתכל, יבין מיד שאין זה עירוב כלל. בצד אחד של גבול העירוב, עם עמודי תאורה לכל ארכו, ולכן כאשר בנו את העירוב עשו פתרון להשתמש בעמודי התאורה עצמם, שזה גם חוסך עמודים, וגם נראה יותר יפה. אך כמובן שחוט העירוב צריכים להיות מעל העמודים, ובעמודי תאורה אין אפשרות לקשור את החוט מעל גביהם, לכן הם התקינו במיוחד ראשים של עירוב מעל עמודי התאורה [שבסוג זה של עמודים, יש

ראש מתאים לכן], וקשרו את חוטי העירוב מעל כל העמודים. במשך השנים נקרעו חלק מהחוטים, והאחראי שבא לתקן את החוט לא היה יכול להגיע עד ראש עמוד התאורה, כי הוא גבוה יותר מעמוד עירוב רגל, [גובה עמוד עירוב הוא 5-6 מטרים, ועמוד התאורה 7-9 מטרים]. לכן האחראי קשר את החוט מהצד. שאילנו אותו בעבר הרי אי אפשר לקשור מהצד, אלא רק מעל. והוא אמר ששמע בוש מיישרו שאם העמוד מתרחב למטה זה בסדר. שאילנו אותו אם מיישרו ראה שזה טוב גם בעמודים אלו, והוא אמר של צריך להראות, והוא גם לא זוכר ממי הוא שמע את זה, אלא כך הוא שמע ועל פי זה הוא עושה. והנה יסוד הדבר הוא נכון, שכאשר החלק התחתון מתרחב בצורה בולטת, כפי שיש בזמנינו בעמודי התאורה הירוקים, [ולא כפי שיש בעמודים האפורים שמתקצרים כצורת חרוט, ללא שקע], הרי החלק הבולט נחשב כמו עמוד קטן,

שהחוט מכונן מעליו, וכעין הלחיים שעושים בזמנינו, שהם עמוד של צורת הפתח, וזה כשר לכ"ע. ודין זה מבורר ע"פ דברי ב"ש"ע (סי' ש"ב סי"א) שהעמודים אינם צריכים להגיע עד החוט, ובלבד שהחוט יהיה מכונן מעליהם בקו מאונך ישר. אלא שיש דבר חשוב ומעכב, שהרבה פעמים הוא לא קיים.

מכיון שההיתר הוא מדין החוט מכונן מעל הלחי, אם העמוד יהיה עקום, ואפילו רק מעט, הרי החוט לא יהיה מכונן מעל הלחי, והוא יהיה פסול לכ"ע. בעמודים שיש במקום ההוא, לא צריך להיות מומחה בשביל לראות שהם נוטים הרבה, אבל צריך לדעת לקשר בין

הדין לבין המציאות, לדעת שכאשר העמוד נוטה לצד, אי אפשר שהחוט יהיה צורת הפתח, ואינו כשר לעירוב. ולכן במצב הנתון כעת, העירוב אינו עירוב כל זמן שלא ירימו את החוטים מעל העמוד, ויעמידו בודק אחר, שידע גם מה התפקיד ההלכתי שלו, מעבר לקשירת חוטים קרועים.

שאלה לא שגרתית משייבה שביקשה להניח עירוב בברכה

במחלקת התחומין של מוקד העירוב יש ג"כ פעילות רבה, מידי שבוע מגיעות שאלות מרחבי הארץ, בין מהציבור הליטאי ובין מהציבור החסידי, מהציבור הספרדי ומהציבור הדתי, בכל החוגים עולה המודעות לאיסור יציאה מהתחום, שהוא דבר מצוי מאוד במיוחד במי שנוסע לישוב, שרגיל לטייל מסביב למושב או ללכת למושב סמוך.

בשבוע האחרון הגיעה אלינו שאלה לא שגרתית, משייבה של תולדות אברהם יצחק, שנסעו לשבת למתחם ישיבת פרושים בישוב חזון יחזקאל, וראש הישיבה רצה לנצל את הזדמנותו ללמד אותם על הנחת עירוב תחומין. כידוע בסמוך לחזון יחזקאל, במרחק הליכה פחות מעשר דקות, יושב הישוב קוממיות, ויש איסור תחומין ביניהם, שמי שהולך מחזון יחזקאל, אינו יכול ללכת בישוב קוממיות אלא רק בתחילתו, עד כלות האלפיים אמה. ואפילו לבית הכנסת אינו יכול ללכת. ידוע ומפורסם הסיפורים על אנשים שהלכו בשבת והתברר להם שיצאו מהתחום, ועל הפתרון שהרב עשה לפעמים ע"י מחיצה של אנשים.

אמר ראש הישיבה שיש לנו הזדמנות לקיים מצוות הנחת עירוב תחומין. נגיע לפני שבת, ונניח עירוב תחומין עם ברכה כדת וכדין, וכך נשריש בתלמידי הישיבה את ההלכה הלא מצויה. רה"י הפקיד את אחד מרבני הצוות למסור קודם שיעור על ההלכות, כדי שידעו מה הם עושים. הרב התקשר אל מוקד העירוב לברר כמה הלכות שהוא צריך ללמד, ובין הדברים שאל על הברכה על העירוב. אמרנו לו שבדרך כלל אין מברכים בזמנינו על עירובי התחומין שמניחים, כי יש היום כל כך הרבה שיטות ומחלוקות, שמה שאנחנו יכולים להתיר ע"י עירוב תחומין, יתכן שלפי שיטה כלשהי זה נחשב בתוך התחום, ואמנם אין להקל ללכת וצריך להניח עירוב תחומין, אבל לגבי ברכה, קיי"ל ספק ברכות להקל.

מדוע שלא לברך על הנחת עירוב תחומין

שאל הרב מה הבעיה במקרה זה, איזה שיטה סוברת שקוממיות בתוך התחום. אמרנו לו דבר ראשון חל שינוי בשנתיים האחרונות בחישוב התחום של חזון יחזקאל, כי הוסיפו עוד שכונה חדשה, שהיא מגדילה את התחום, וגם נוצר עי"ז חיבור לישוב רווחה, שגם זה גורם שינוי בחישוב, וממילא לפי חישוב ריבוע עולם הרי בית הכנסת נהיה בתוך התחום. אמר הרב אם כך עדיין יש קצת מהישוב שהוא מחוץ לתחום, א"כ נעשה את העירוב להתיר ללכת עד סוף הישוב. אלא שכאן התעוררה בעיה, שנפסק להלכה שאין מערבין אלא לדבר מצוה, ובשלמא אם בית הכנסת מחוץ לתחום, יש בהנחת העירוב ענין של מצוה, וגם עונג שבת לטייל בקוממיות. אבל אם חלק גדול מהישוב מותר, איזה מצוה יש ללכת עד הסוף. הרב חשב אולי נאמר שהחינוך של הבחורים הוא מצוה להנחת עירוב. אלא שבזה אין המצוה בהליכה, ויש לעיין בזה ממש"כ הראשונים בטעם הנחת עירוב תחומין לקטן, ויש לחלק.

למעשה הרב אמר שהוא ימצא את המצוה, רק שנגיד לו אם כדי ללכת לסוף המושב אפשר ודאי להניח עירוב בברכה. אמרנו לו שקשה לחשוב על כל השיטות, ואיננו רוצים להכריע בזה. הרב לחץ עלינו שנחשב את כל החישובים כי הוא נחוש לעשות עירוב בברכה דוקא. שאילנו עוד ת"ח שמתעסקים בעירובין, וגם להם לא היה מענה. חשבנו ולא מצאנו, עד שלפני שבת שמנו לב שיש כאן שיטה חשובה שלפ"ז אין כאן דין הנחת עירוב גם לסוף הישוב. כי לפי החישוב של חזון יחזקאל יוצא שיש קטע מישוב קוממיות שמובלע בתחום, והוא מאריך את התחום בעד כמאה מטרים בתוך קוממיות. אבל הרמ"א הביא שיטה שכאשר העיר מובלעת, מותר ללכת את כולה גם בחלק שיוצא מהתחום, ולפ"ז מותר ללכת בכל קוממיות. ואמנם למעשה אנו חוששים ולא מקילים בזה, אבל לגבי ברכה הרי זה שיטה חשובה ששוב אמרינן ספק ברכות להקל.

יש לציין שחשובי התחומין מורכבים מאוד, ורק מי שלומד ומעיין בהם מבין מה הבעיה לחשב אותם. יהי רצון שזנכה לקיים כהלכה ולא ייצא שום מכשול.

לשאת במשא שאתה וילדיך נהנים ממנו כל שבת.

לא נותנים להזדמנות הזו לחמוק מהידיים

ומצטרפים למגבית ה-150,000 ש"ח לפעילות של שנת תשפ"א

וזוכים מיד בזכות הנעוצה - זיכוי הרבים הגדול ביותר!

לפני שאתה נוסע לשבת, שוכר מקום, הרם תרומה כעת למען העירוב, בטל' 05484-83320

או באמצעות מכשירי "קהילות" או "גדרים פלוס" - בקופת "מוקד העירוב", הנותנת סיוע, תמיכה, מידע לכולם!

כולנו צריכים!
כולנו נהנים!
ומהיום -
כולנו שותפים...

כולנו צריכים!
כולנו נהנים!
ומהיום -
כולנו שותפים...